

slite, da mož stoji pred vami, Ki v življenji je izkusil mnogo.« Tako je pač gluhim ušesom moral govoriti, ako ni hotel biti duhovnik, ki v imenu Boga živega govori, marveč samo mož, ki umeje znamenja v prirodi? Rečem odkrito, da groženj takega duhovnika bi se jaz kar nič ne bal, naj bi bil sam največji grešnik. Ako se Boga ne bojim, priroda mi še na mari ni. Kar govori ta duhovnik, to pač jemlje končni kazni mnogo pomena. Tu bi se skoro zdelo, da je priroda sama po sebi, ker se je tako primerilo, napravila ono katastrofo, a ne Bog — pravični. In tako se nikakor ne dá opravičiti, kar čitamo ob koncu: »Dobrotno Bog naj zmote sodi, Le zmote so rodile greh! Izbrisana krivica bodi, Očiščen greh v valovih teh!« — To pa ni res in to se zgoditi ne more. Zmota ni rodila greha; kar prihaja iz same zmote, to še greh ni. Greh prihaja iz napačne, uporne, sladnostim udane volje: ta volja je rodila greh. Ali se je »godec« samo motil in bohotna Zala ž njim? Krivica pa je tu v teh valovih kaznovana, izbrisana ni, ne more biti. In greh tudi ni očiščen. Le mali grehi se očiščujejo v vicah; a smrtni grehi, ki se niso izbrisali v življenju, ti se ne izbrisejo nikdar, kaznen zanje je večna.

Toliko je bilo treba reči o tem znamenitem proizvodu, da ne hvalimo slepo, ampak svarimo z najboljšim namenom pred napakami. Gospod pesnik je čitateljem »Dom in Svet«-a dobro znan, znana smer njegove poezije. To nas ne zadržuje kazati napake kritikovanega proizvoda, kakor smo z veseljem povdarjali njegove prednosti. Omenjamo radi tudi elegantno zunanjo obliko tega dela. — Lahko rečemo: »Godec« je znamenito, res umetniško delo, na katerem kritika prav zaradi tega ne gleda rada napak.

Dalo bi se o takem proizvodu pisati še mnogo. Toliko naj zadostuje. Povedal sem prostorsko svoje misli. Vem pa tudi, da mnogi čitatelji enako mislijo. Gospod pesnik se je hotel postaviti na tisto stališče, na katerem je večina današnjih pesniških proizvodov. Močno, neukrotljivo strast — to slikaj naravnost, golo, realno, češ, to je vzvišeno, pesniško, to gane! A tudi v tem oziru govorim odkrito: To se ne ujema z mišljenjem in čutenjem, z duhom našega naroda. To je tuje. In tudi v tem — ni zadel gosp. pisatelj narodnega duha, godec — junak — ni list z naše gore. In v tem oziru je »godec« — pravi antipod Prešérnovemu Črtomiru.

Vem, težko je plavati proti toku. Pesnik naš to čuti. Pač čuti, da se je sedaj preveč udal toku, boječ se, da bi sicer muza njegova bila zaničevana. A prepričani smo, da bo čislana, ako bode otrsela te sponse in rada uklonila glavo večnim npravnim zakonom. Saj le to je večno in stalno, kar je res dobro, npravno dobro. Ali ni ta zavest tudi pesniku in pisatelju najsrečnejša in blažilna, da je se svojo poezijo, se spisi svoj narod dvigal do npravnosti, utrjeval ga in krepil? Takemu — pesniku na veke blag spomin! A kaj, ako bi čitatelj moral reči z godcem:

Pekla ognjene strásti
Vid mi jemljó in sluh;
K neba prečisti slásti
Sili zaman moj duh —

— kaj, ako bi ob koncu poezije tako moral tožiti? Kaj, ako bi še tožil ne? Ali se bodo res »sredi viharja umirila nemirna srca?« Le v kreposti je mir, le v kreposti je sreča.

HRVATSKO SLOVSTVO.

(Piše Janko B.)

Učiteljsko društvo »Hrv. pedagogijski knjiž. zbor« je izdalo letos dve knjigi. Prva je Širolin prevod Rousseau-ovega: „*Emila*“. Rad priznavam zasluge in pa marljivost »pedagogijskega zbora«, vendar ne pojnim, zakaj je izdal delo, katero sta cerkev in država obsodili, katero se niti čitati ne smé Kaj ni dosti drugih poštenih pedagogijskih del, katera so pisana na krščanski podlagi? Še takó se donašajo iz drugih slovstev smeti in pa razna kriva načela in nauki, sedaj je pa počelo izdajati take knjige društvo, kateremu je v prvi vrsti naloga, da skrbi tudi za pravo vzgojo, katerega členi, največ ljudski učitelji, so za duhovniki prvi pozvani, da vodijo narod in vzgajajo mladino po zdravih, krščanskih načelih. »Pedag. sbor« se sicer izgovarja, češ, da treba pedagogu znati tudi nasprotna načela in pa, da je tudi v »Emilu« mnogo lepih naukov: vendar bi pedagog, če bi se hotel poučiti o mnenju nasprotnikov, čeravno mu to ni potrebno, tudi od kod drugod lahko poznal vsebino »Emila« (če ne zná francoski, saj imajo tudi Nemci in Srbi »Emila« v prevodu), a gledé onih lepih naukov v »Emilu« mislim se sv. Jeronimom, da je težko zlato v blatu iskati. Bilo, kakor mu drago, pedag. sbor bi s to knjigo lahko prizanesel hrv. slovstvu.* — Drugo delo pa, katero je letos »pedagogijski sbor« izdal, je druga knjiga J. Tomičevega „*Siela*“. Ta knjižica je prav izvrstna in na temelju raznih pripovedek in historijskih dogodkov poučuje mladino, največ deklice.

SRBSKO SLOVSTVO.

(Piše Janko B.)

Srbski ljudski učitelj Janko M. Veselinović, kateri se je lani jako proslavil s svojim romanom iz narodnega življenja: „*Seljanki*“, (kateri je izišel v »Otačbini« štev. 70—78.), izdal je letos v Šabcu drugo knjigo: „*Slike iz seoskog života*“. — Že leta 1886 je izdal prvo knjigo svojih »Slik«, med katerimi so nekatere tako izvrstne, da so že na talijanski in francoski jezik prestavljene. V drugi knjigi je podal svojemu narodu zopet sedem pripovedek iz srb. narodnega življenja, izmed katerih so nekatere vže po raznih srbskih listih tiskane, nekatere so pa nove. Veselinović je mlad pisatelj, ali zelo nardarjen in pozna posebno dobro narodno življenje, zato naj oni, kateri hoče upoznati pravega srbskega kmeta in pogledati v njegovo dušo, čita lepe Veselinovićeve pripovedke. (Dalje.)

*) Obširno in temeljito je obsodil to početje „Pedag. zbora“ prvi hrvatski pedagog, profesor dr. Martin Štiglic v „Narodnih novinah“.

